

O‘ZBEKISTON AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA’MINLASH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI

Kurashev Sobir Saidmurod o‘g‘li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti magistranti

+998933971132

Annotatsiya: Ushbu tezisda O‘zbekiston aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy barqarorligi tahlil qilingan. Tadqiqot doirasida uchta yirik kompaniya – UzAuto Motors, NGMK va Uztelecom AJ moliyaviy ko‘rsatkichlari baholangan. Z-score, ROE, likvidlik va solvency ko‘rsatkichlari asosida amaliy tahlil o‘tkazilgan. Tahlil natijalari strategik moliyaviy boshqaruv uchun nazariy va amaliy xulosalar beradi.

Kalit so‘zlar: Moliyaviy barqarorlik, aksiyadorlik jamiyati, Z-score, rentabellik, likvidlik

O‘zbekiston iqtisodiyotining zamonaviy rivojlanish bosqichida aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy barqarorligi muhim omilga aylanmoqda. Ayni paytda mamlakatdagi bir qator yirik korxonalarda moliyaviy boshqaruv va risklarni baholash jarayonida muayyan kamchiliklar mavjudligi kuzatilmoqda [1]. Bu holat korxonalarning moliyaviy salohiyatiga, uzoq muddatli raqobatbardoshligiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda [2]. Ushbu tadqiqotning asosiy vazifasi O‘zbekistondagi aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy barqarorligini chuqur tahlil qilish va mavjud muammolarga yechimlar ishlab chiqishdir.

O‘zbekistonning yirik aksiyadorlik jamiyatlarida aniqlangan asosiy moliyaviy muammolar quyidagilardir:

Avvalo, kompaniyalarda yuqori qarzdorlik darajasi moliyaviy barqarorlikni xavf ostiga qo‘yadi. Ayniqsa UzAuto Motors va Uztelecom kabi kompaniyalar qarz resurslaridan foydalanishda ehtiyotkorlikka amal qilmagan, bu esa foiz xarajatlarini oshirgan va likvidlik darajasini pasaytirgan [3].

Qolaversa, Uztelecom AJ moliyaviy likvidligi va to‘lov qobiliyatining pastligi kompaniyaning kundalik operatsion faoliyatiga xavf solmoqda. Bu holat qisqa muddatli majburiyatlarni to‘lash imkoniyatlarini kamaytirib, investorlarning ishonchini pasaytiradi [4].

Ustiga-ustak, rentabellik ko‘rsatkichlaridagi o‘zgaruvchanlik va beqarorlik kompaniyalarning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasini amalga oshirishga to‘sqinlik qilmoqda. Bu xususan UzAuto Motors faoliyatida aniq ko‘zga tashlanadi [5].

Ushbu muammolarni hal qilish bo‘yicha quyidagi choralarni amalga oshirish tavsiya etiladi:

- Kompaniyalar kapital tuzilmasini optimallashtirishi va qarz yukini kamaytirishga qaratilgan moliyaviy restrukturizatsiyani amalga oshirishi kerak.
- Likvidlik ko'rsatkichlarini yaxshilash uchun tezkor aktivlar hajmini oshirish va qisqa muddatli majburiyatlarni strategik boshqarishni joriy qilish talab etiladi.
- Rentabellikning barqarorligini oshirish uchun operatsion samaradorlikni oshirish dasturlarini ishlab chiqish va xarajatlarni optimallashtirish lozim.

Ushbu tadqiqot natijasida aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy faoliyatidagi asosiy muammolar chuqur tahlil qilindi va ularni hal qilish yo'llari taklif etildi. Natijalar shuni ko'rsatmoqdaki, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun kapital strukturasi, likvidlik va rentabellik kabi asosiy moliyaviy ko'rsatkichlarni kompleks boshqarish zarurdir. Kompaniyalar tomonidan tavsiya qilingan chora-tadbirlar amalga oshirilgan taqdirda, moliyaviy barqarorlikka erishish va raqobatbardoshlikni mustahkamlash imkoniyatlari mavjud.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni, PF-60-son, 2022 yil 28 yanvar.
2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy Banki hisobotlari, 2022 yil.
3. International Monetary Fund (IMF). (2022). Uzbekistan Financial Sector Assessment.
4. World Bank Report. (2023). Uzbekistan Economic Update.
5. Fitch Ratings Uzbekistan Report, 2022.